

VEROJEN KIRJA

2019

Aiemmin julkaistu EVA Fakta -sarjassa:

Me olemme keskiluokka (2018)

Todistus koululle (2017)

Näin työmarkkinat toimivat (2015)

Hyvinvointivaltio numeroina (5. täydennetty painos) (2015)

Kuka Suomessa tekee työt? (2015)

Tästä Suomi elää (2014)

Julkaisut löytyvät osoitteesta www.eva.fi/julkaisut/faktat

Kustantaja: Taloustieto Oy

Painopaikka: Next Print Oy, Helsinki 2019

ISSN 2342-7175 (painettu)

ISSN 2342-7183 (pdf)

ISBN 978-951-628-720-4 (painettu)

ISBN 978-951-628-721-1 (pdf)

ESIPUHE

Verotus on tärkeä ja tunteita herättävä teema. Veroilla rahoitetaan suomalaisten rakastama hyvinvointivaltio, mutta samalla pienetkin korotukset saavat median kommenttipalstat täyttymään.

Verotus koskee kaikkia, mutta yksityiskohtia tunnetaan heikosti. Alvista ja tuloveroista kertyy 50 miljardia euroa, mutta mistä virtaa julkisiin varoihin toinen mokoma? Tässä kirjassa kerrotaan se kaikki havainnollisin kuvin.

EVA julkaisi vuonna 2011 ensimmäisen painoksen faktakirjasesta Hyvinvointivaltio numeroina. Halusimme koota yksiin kansiin olennaiset perustiedot yhteiskunnan kulueristä. Pienestä teoksesta tuli hyvin suosittu, ja oli luonnollista kysyä seuraavaksi: Entäs ne tulot?

Verojen kirja kokoaa yhteen hyvinvointivaltion saatavat. Sen tehtävä on asettaa eri verotyypit mittasuhteisiinsa. Se kertoo, onko Suomi himoverottajan paratiisi vai onko verotus aidosti keventynyt. Minkä veron suhteellinen osuus on kasvanut ja onko joukossa maksuja, joiden turpoamista emme ole havainneet? Verojen kirjan on koonnut ja 3. painoksen päivittänyt Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkija Hannu Kaseva. Esitän hänelle parhaat kiitokseni. Verojen kirja on merkittävä työ, joka tekee seuraavasta veroväittelystäsi selvästi paremman ja asiantuntevamman.

Helsingissä 5. huhtikuuta 2019

Aki Kangasharju

Toimitusjohtaja

EVA

SISÄLTÖ

Julkisyhteisöjen kokonaistulot	4
Julkisyhteisöjen tulojen lähteet 1975–2018	5
Julkisyhteisöjen verotulojen ja veronluonteisten maksujen kehitys 1975–2018	6
15 merkittävintä verotulojen lähdeettä 2018	7
Verotuksen rakenteen kehitys 1975–2018	8
Julkisyhteisöjen markkinatulojen ja muiden tulojen kehitys 1975–2018	9
Verot ja veronluonteiset maksut	10
Välittömien verojen kehitys 1975–2018	11
Kotitalouksien välittömät verot valtiolle 1993–2018	12
Kotitalouksien välittömät verot kunnille 1993–2018	13
Kotitalouksien kiinteistöveron sekä perintö- ja lahjaveron kehitys 1993–2018	14
Kotitalouksien muiden omaisuusverojen kehitys 1993–2018	15
Yritysten ja yhteisöjen välittömien verojen kehitys 1993–2018	16
Sosiaalivakuutusmaksujen kehitys 1975–2018	17
Välillisten verojen kehitys 1975–2018	18
Energia- ja ajoneuvoverojen kehitys 1975–2018	19
Haittaverojen kehitys 1975–2018	20
Muiden tulojen kehitys 1975–2018	21

Keskeiset verokannat	22
Kotitalouksien tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksukannat 1976–2018	23
Kotitalouksien arvonlisä-, pääomatulo- ja kiinteistöverokannat 1976–2018	24
Yritysten ja yhteisöjen verokannat 1976–2018	25
Keskeiset veroasteet	26
Pieni-, keski- ja suurituloisen palkansaajan tuloveroasteet 1980–2018	27
Kotitalouksien maksamat verot tuloluokittain 2017	28
Kotitalouksien veroaste 1975–2018	29
Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2018	30
Kotitalouksien kulutusveroaste 1975–2018	31
Esimerkkejä kulutusveroista tietyissä tuotteissa 2017	32
Yritysten ja yhteisöjen tuloveroaste 1975–2018	33
Yritysten ja yhteisöjen sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2018	34
Kansainvälistä vertailua	35
Kansantalouden veroaste eräissä EU-maissa 1970–2017	36
Perheettömän palkansaajan tuloverotus eräissä EU-maissa 2018	37
Palkansaajan verokiila eräissä EU-maissa 2000–2017	38
Palkansaajan korkein rajaveroaste eräissä EU-maissa 2000–2017	39
Yleinen arvonlisäverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018	40
Yritysten ja yhteisöjen tuloverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018	41
Pörssiosinkojen verokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018	42
Liite: Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2018	43

JULKISYHTEISÖJEN KOKONAISTULOT

Veroilla rahoitetaan julkisyhteisöjen eli valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen toimintaa.

Verot jaetaan välittömiin ja välillisiin veroihin.

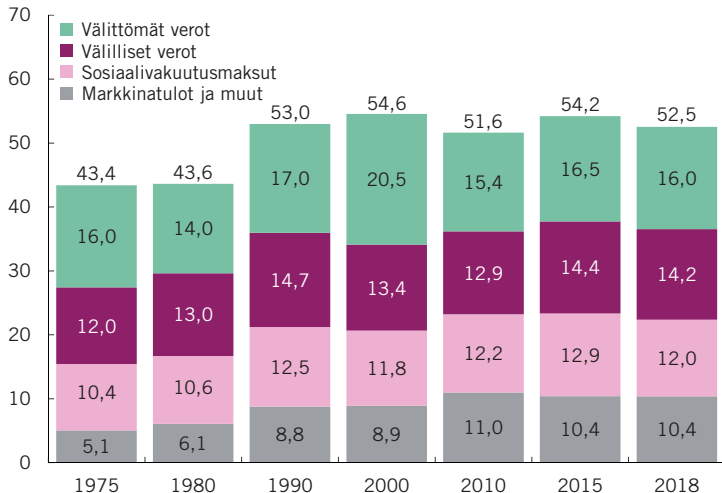
Välitön vero peritään suoraan henkilöltä tai yritykseltä. Välittömiä veroja ovat esimerkiksi valtion tulovero, kunnallisvero ja perintövero (ks. s. 11).

Välillinen vero siirtyy henkilöltä tai yritykseltä kuluttajan maksettavaksi osana tavaroiden ja palvelujen hintaa. Välillisiä veroja ovat arvonlisävero, valmisteverot sekä veroluonteiset maksut (s. 18).

Veronluonteisiin pakollisiin maksuihin luetaan sosiaalivakuutusmaksut (s. 17), kuten työeläkevakuutus-, sairausvakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksut. Niillä rahoitetaan sosiaaliturvaa ja eläkkeitä, joista huolehtivat sosiaaliturvarahastot eli esimerkiksi Kansaneläkelaitos, työeläkeyhtiöt sekä työttömyys- ja sairauskassat.

Kolmas julkisyhteisöjen tulonlähde ovat markkinatulot (s. 9), joihin luetaan myyntitulot, omaisuustulot ja palvelumaksut. Niitä valtio ja kunnat hankkivat harjoittamalla ja omistamalla liiketoimintaa sekä veloittamalla tuottamistaan palveluista.

Julkisyhteisöjen tulojen lähteet 1975–2018 (prosenttia bkt:sta)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Julkisyhteisöjen tulojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 52,5 prosenttia vuonna 2018. Verojen ja veroluonteisten maksujen lisäksi julkisyhteisöt saavat myyntituloja liiketoiminnastaan ja omaisuustuloja sijoituksistaan.

Vuodesta 1975 julkisyhteisöjen tulojen bkt-suhde on kasvanut yhdeksän prosenttiyksikköä. Etenkin sosiaalivakuutuksen maksurasitus on noussut. Myös välillisten verojen bkt-suhde on noussut, kun verotuksen painopistettä on siirretty kulutusveroihin.

Myynti- ja omaisuustulojen merkitys julkisyhteisöille on huomattava. Niiden bkt-suhde on yli kaksinkertaistunut pitkällä aikavälillä.

Lähde: Tilastokeskus.

Julkisyhteisöjen verotulojen ja veronluonteisten maksujen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

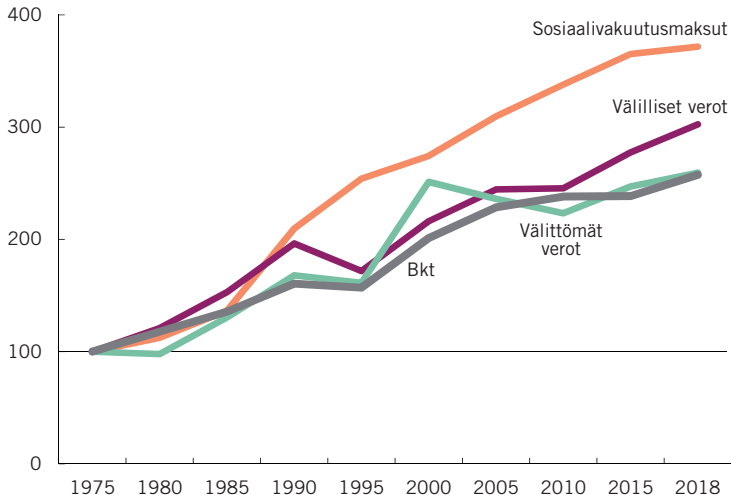
2010-luvun alkupuolella verotusta kiristettiin. Verojen ja sosiaalimaksujen tuotto kasvoi reaalisesti bkt:ta nopeammin ja kansantalouden veroaste kohosi.

Vuosina 2015–2018 kansantalouden kokonaisveroaste aleni 42,3 prosenttiin. Työn verotusta kevennettiin ja yksityisen sektorin veronalaiset tulot alkoivat jälleen kasvaa.

Lähde: Tilastokeskus.

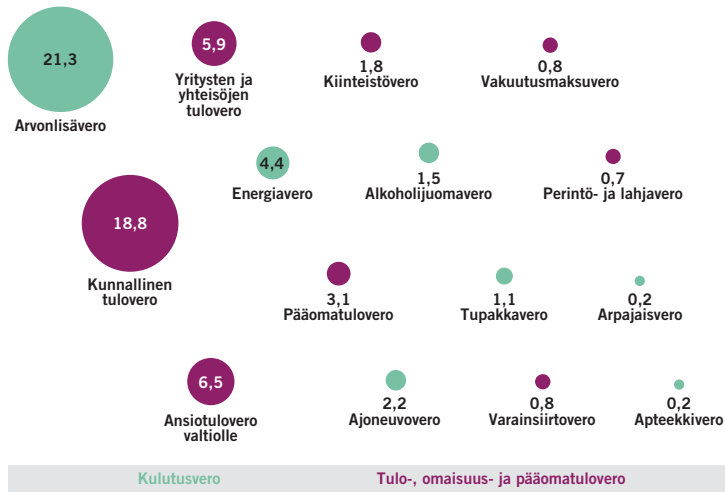
Verot ja veronluonteiset maksut v. 2018

	mrd. e	%
Välittömät verot	37,7	38
Välilliset verot	33,1	34
Sova-maksut	27,7	28
Yhteensä	98,5	100

Vuosi 2018 ennakkotieto.

15 merkittävintä verotulojen* lähdettä 2018 (mrd. euroa)

Merkittävimmät verotulojen lähteet ovat arvonlisävero ja kunnallisvero. Arvonlisäveroa perittiin yli 21 miljardia euroa vuonna 2018. Kunnat kantoivat kunnallisveroja vajaat 19 miljardia euroa.

Valtion ansiotuloveron kertymä oli 6,5 miljardia euroa ja yritysten ja yhteisöjen maksaman yhteisöveron tuotto vajaat 6 miljardia euroa. Polttoaineista ja sähköstä perittiin energiaveroja 4,4 miljardia euroa.

Kotitaloudet maksoivat pääomatuloveroa yli 3 miljardia euroa. Ajoneuvoveroja kertyi yli 2 miljardia ja kiinteistöverotus toi kunnille 1,8 miljardia euroa.

Lähde: Tilastokeskus.

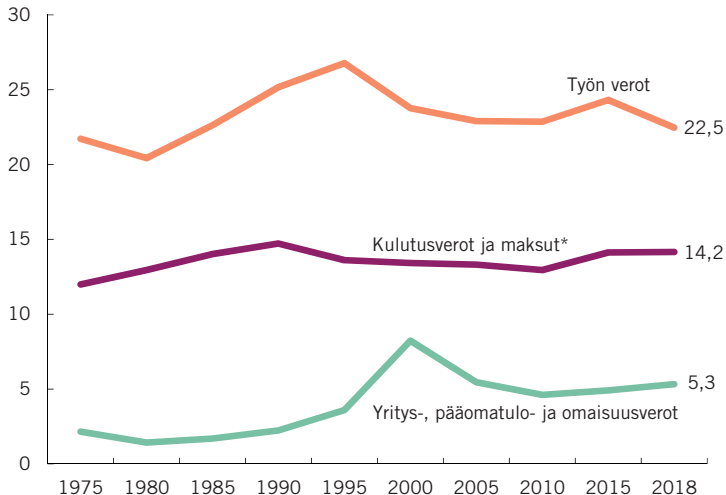
* pl. sosiaalivakuutusmaksut ja rahapelien tuotot. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Verotuksen rakenteen kehitys 1975–2018 (prosenttia bkt:sta)

Vuosina 2010–2015 lähes kaikkien pääverolajien verotusta kiristettiin. Pääverolajeista ainoastaan yritysverotus keveni. Valtion kassaan haettiin rahaa, mutta mittavat verojen ja maksujen korotukset myös supistivat veronalaisten tulojen kasvua.

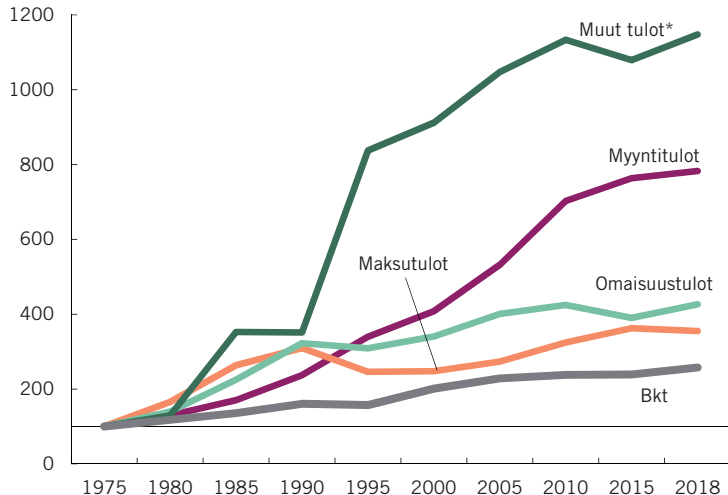
Verojen ja maksujen korotuskierre katkesi vasta vuonna 2017. Työn verotus suhteessa bruttokansantuotteeseen keveni vuosina 2017–2018 lähes kaksi prosenttiyksikköä 22,5 prosenttiin vauhdittaen yksityisen sektorin työn kysyntää ja investointien kasvua.

Lähde: Tilastokeskus.

* pl. omaisuusveroihin luokiteltu varainsiirtovero. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Julkisyhteisöjen markkinatulojen ja muiden tulojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää pääomansiirrot ja sekalaiset tulot, kuten EU:n tuet. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Julkisyhteisöjen myyntitulot ovat reaalisesti kahdeksankertaistuneet vuodesta 1975. Näitä tuloja kertyy mm. valtion ja kuntien liikelaitosten toiminnasta.

Myös julkisyhteisöjen omaisuus-tulojen, kuten työeläkesijoitusten tuottojen, valtionyhtiöiden osinkojen ja julkisten laitosten tulouttamien ylijäämien, määrä on kasvanut. Maksutuloihin kuuluvat mm. sairaala- ja päivähoitomaksut.

Lähde: Tilastokeskus.

Markkinatulot v. 2018	mrd. e
Myyntitulot	10,8
Omaisuuustulot	7,3
Maksutulot	2,7
Muut tulot	0,6

VEROT JA VERONLUONTEISET MAKSUT

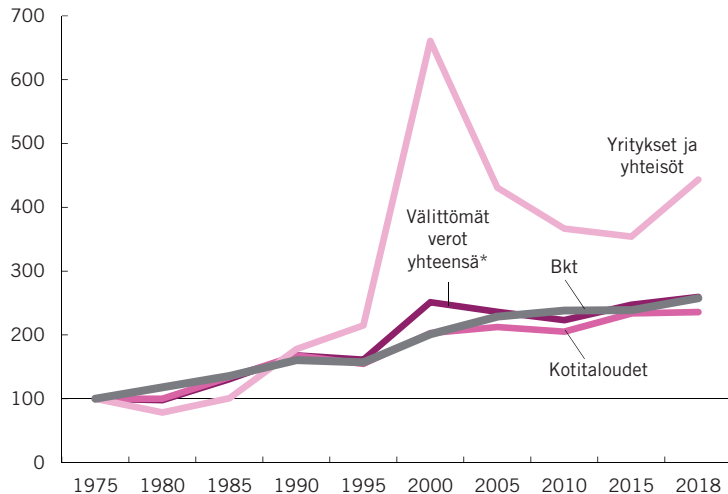
Veroja ja veronluonteisia maksuja perittiin 98,5 miljardia euroa vuonna 2018 (ks. liite s. 43–44). Veronsaajia ovat valtio, kunnat, työeläkelaitokset sekä muut sosiaaliturvarahastot.

Yli puolet eli 48,5 miljardia euroa veroista ja veronluonteisista maksuista meni valtiolle. Valtion tärkein tulonlähde on arvonlisävero (s. 7 ja 18). Valtio perii kotitalouksilta ja yrityksiltä myös tulo-veroja ja valmisteveroja.

Kuntien verotulot olivat 22,5 miljardia euroa, mikä oli runsas viidennes kaikista veroista. Asukkaat maksavat kunnille kunnallis- ja kiinteistöveroja (s. 13) sekä yhteisöt kiinteistöveroja ja yhteisöveroja (s. 16).

Lähes kolmannes eli 27,7 miljardia euroa kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista kerättiin sosiaaliturvarahastoille, joihin kuuluvat muun muassa Kansaneläkelaitos, työttömyyskassat ja työeläkelaitokset.

Välittömien verojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää myös yleisradioveron ja valtion päästökauppatulot. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Välittömien verojen reaalin tuotto kasvoi vuosina 2010–2015 runsaan kahden prosentin vuosivauhtia eli kiinteähintaisen bkt:n kasvua nopeammin.

Vuosina 2015–2018 yrityssektorin veronalaisista liike tuloksista maksetut yhteisöverot ovat kasvaneet reaalisesti bkt:ta nopeammin, yli kahdeksan prosentin vuosivauhtia.

Lähde: Tilastokeskus.

Välittömät verot v. 2018	mrd. e	%
Yritykset ja yhteisöt	6,9	18
Kotitaloudet	30,9	82
Yhteensä	37,7	100

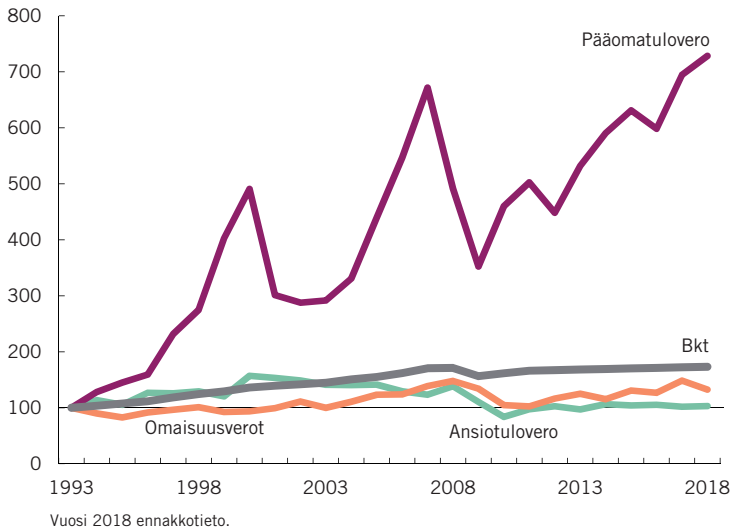
Kotitalouksien välittömät verot valtiolle 1993–2018 (indeksi, 1993=100)

Vuosina 2015–2018 kotitalouksien palkka- ja eläketuloista maksettujen verojen tuoton reaaliikasvu hidastui muun muassa veronkevennysten ja vähennyskelpoisten sosiaalivakuutusmaksujen nousun takia. Pääomatuloista maksettujen verojen reaali-tuotto nousi vuonna 2018 kaikkien aikojen ennätystasolle.

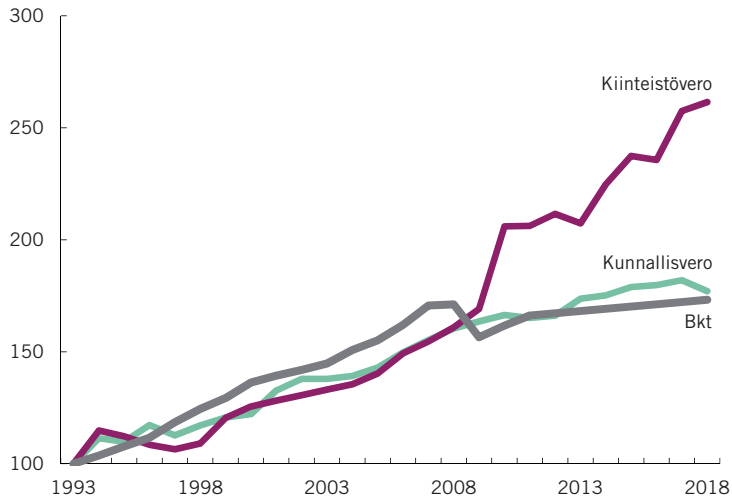
Valtiolle maksettaviin omaisuusveroihin kuuluvat varainsiirtovero, perintö- ja lahjavero sekä korkotulojen lähdevero (ks. tarkemmin s. 14–15).

Lähde: Tilastokeskus.

Verot valtiolle v. 2018	mrd. e
Ansiotulovero	6,5
Pääomatulovero	3,1
Omaisuusverot	1,6
Yhteensä	11,2

Kotitalouksien välittömät verot kunnille 1993–2018 (indeksi, 1993=100)

Ennen vuotta 2010 Etlan arvio. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Vuosina 2015–2018 kotitalouksien maksamat verot kunnille pysyivät reaalisesti ennallaan. Kunnallisveron tuotto kasvoi reaalisesti bkt:ta nopeammin vuosina 2010–2015, kun kunnat nostivat veroprosenttejaan.

Kotitalouksien kiinteistöveron tuotto on kasvanut, kun verotusarvoja on nostettu ja kiinteistöveroprosentteja korotettu.

Lähde: Tilastokeskus.

Verot kunnille v. 2018	mrd. e
Kunnallisvero	18,8
Kiinteistövero	0,9
Yhteensä	19,7

Kotitalouksien kiinteistöveron sekä perintö- ja lahjaveron kehitys 1993–2018 (indeksi, 1993=100)

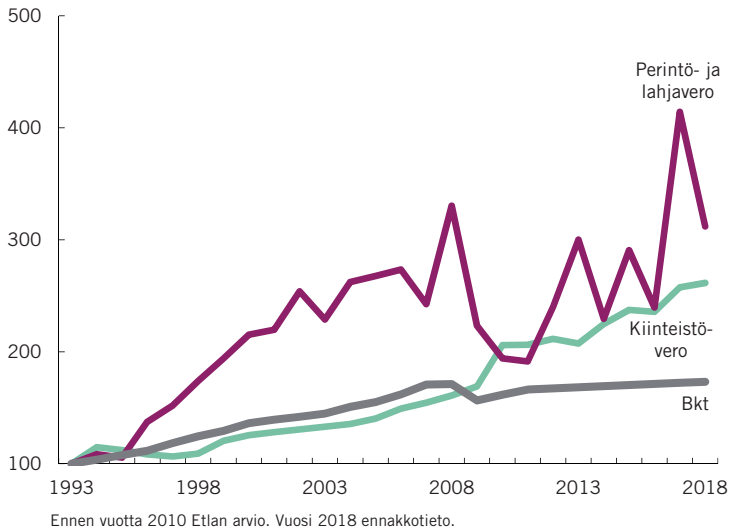
Kiinteistöveron reaalityttö on 2,5-kertaistunut vuodesta 1993. Perintö- ja lahjaveron tuoton reaalityttö on yleensä ollut kiinteistöveroa korkeampi, mutta vuosittainen vaihtelu hyvin suurta.

Perintöveron tuotto on herkkä veromuutoksille, sillä veroperusteiden keveneminen lisää perinnönjättöjä ja kiristyminen supistaa niitä.

Kotitaloudet maksoivat kiinteistö- ja perintöveroja 1,6 miljardia euroa vuonna 2018 (ks. myös s. 15).

Lähde: Tilastokeskus.

Omaisuusverot v. 2018	mrd. e
Kiinteistövero	0,9
Perintö- ja lahjavero	0,7

Kotitalouksien muiden omaisuusverojen kehitys 1993–2018 (indeksi, 1993=100)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Kotitalouksien muiden omaisuusverojen tuotto on vaihdellut paljon. Varainsiirtoveroa maksetaan kiinteistö- ja arvopaperikaupoista, joten sen tuottoon vaikuttavat kauppamäärien ja -hintojen muutokset.

Korkotuloista maksettavan lähdeveron tuoton vaihtelua selittävät korkotason- ja tulojen muutokset. Viime vuosina korkotason aleneminen on supistanut korkotulojen lähdeveron tuottoa.

Lähde: Tilastokeskus.

Omaisuusverot v. 2018	mrd. e
Varainsiirtovero	0,84
Korkotulojen lähdevero	0,04

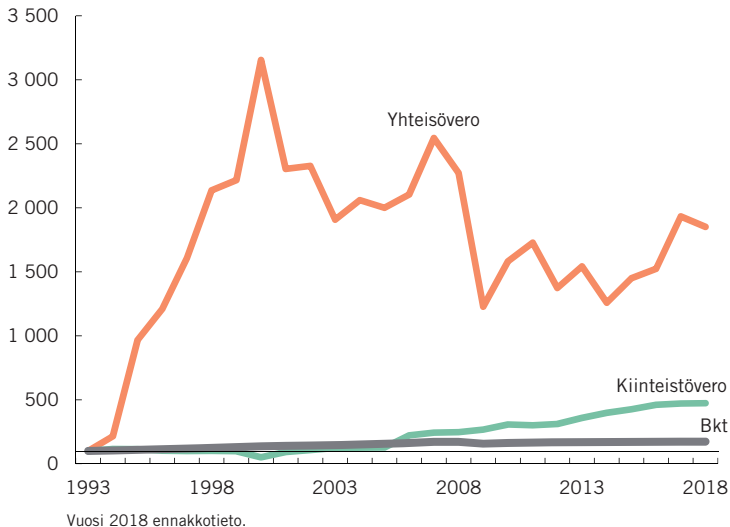
Yritysten ja yhteisöjen välittömien verojen kehitys 1993–2018 (indeksi, 1993=100)

Vuosina 2015–2018 työvoimakustannusten alentaminen ja hyvä suhdannekehitys kohensivat merkittävästi yritysten kannattavuutta, ja yhteisöveron tuotto lähti vahvaan kasvuun. Talouden kasvun elpymisen vuosina yhteisöverokertymä kasvoi reaalisesti kahdeksan prosentin vuosivauhtia.

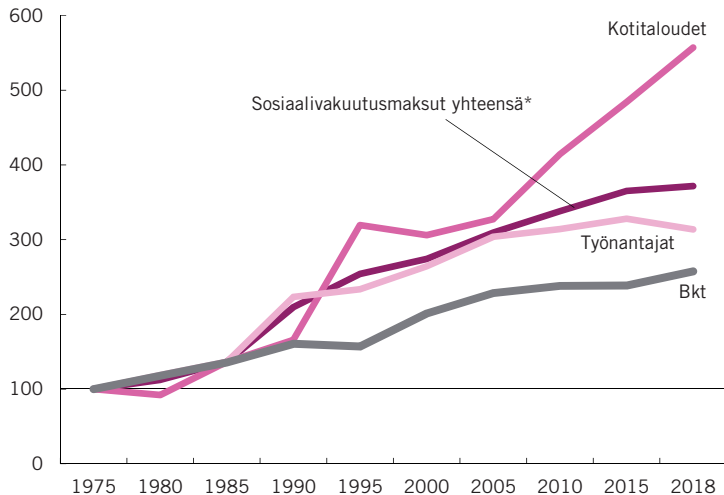
Yhteisöverojen lisäksi yritykset maksoivat omistamistaan liike-, toimitila- ja tehdaskiinteistöistä sekä maapohjasta kiinteistöveroja arviolta 0,9 miljardia euroa.

Lähde: Tilastokeskus.

Välittömät verot v. 2018	mrd. e
Yhteisövero	5,9
Kiinteistövero	0,9
Yhteensä	6,9

Sosiaalivakuutusmaksujen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää myös ryhmähenki- ja tapaturmavakuutusmaksut.
Vuosi 2018 ennakkotieto.

Sosiaalivakuutusmaksut ovat reaalisesti nousseet bkt:ta ripeämmin. Maksujen korotuksilla on rahoitettu kasvavia eläke- ja sosiaalimenoja.

Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksut ovat reaalisesti lähes kuu-sinkertaistuneet vuodesta 1975. Maksurasitusta on siirretty viime vuosina työnantajilta kotitalouksille. Kilpailukykyopimus alensi työnantajien sosiaalivakuutusmaksuja 2,1 ja korotti vakuutettujen maksuja 0,8 prosenttiyksikköä.

Lähde: Tilastokeskus.

Sova-maksut v. 2018	mrd. e	%
Kotitaloudet	9,9	36
Työnantajat	17,8	64
Yhteensä	27,7	100

Välillisten verojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

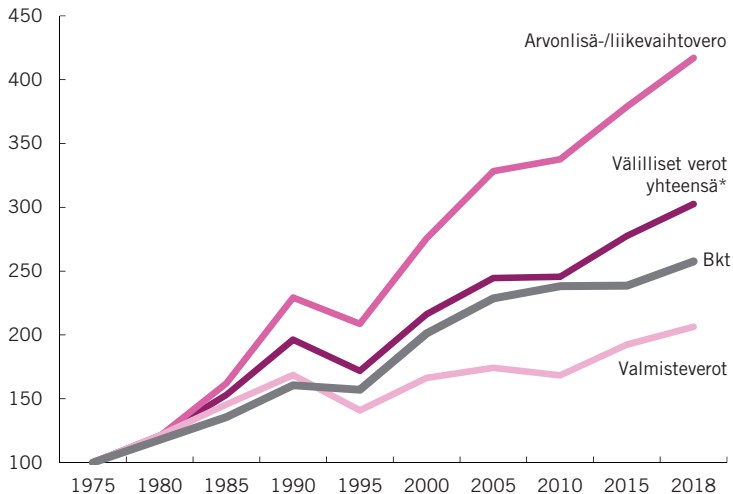
Arvonlisäveron tuoton reaalin kasvu on jatkunut ripeänä. Verokantoja korotettiin 2010-luvun alkuvuosina.

Tavaroiden ja palvelujen vienti on arvonlisäverotonta, joten vientitoimintaan sisältyvien välituotepanosten arvonlisäveropalautukset supistavat arvonlisäveron kertymää.

Välillisiin veroihin luetaan myös valmisteverot, jotka ovat tietyille tavaroille ja palveluille (esim. tupakka-, alkoholi- ja energiaverot) perittäviä kulutusveroja.

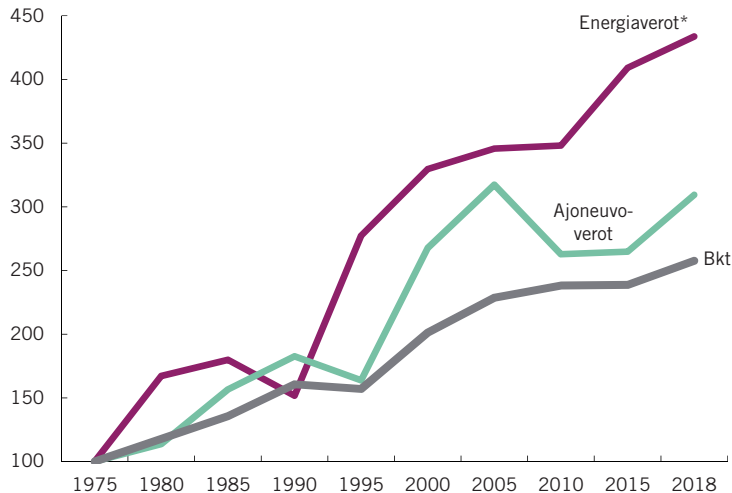
Lähde: Tilastokeskus.

Välilliset verot v. 2018	mrd. e
Arvonlisävero	21,3
Valmisteverot	11,8
Yhteensä	33,1

* Mukana ei ole pankkiveroa eikä valtion päästökauppatuloja. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Energia- ja ajoneuvoverojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

* Mukana ei ole valtion päästökauppataloja. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Energian valmisteverotus on viime vuosina kiristynyt. Veronkorotuksilla on paikattu valtion kassavajeita sekä pyritty vähentämään ilmastolle haitallista kulutusta ja tuotantoa.

Ajoneuvoverot kattavat sekä hankintavaiheen autoveron että vuotuisen ajoneuvoveron.

Lähde: Tilastokeskus.

Energia- ja ajoneuvo- verot v. 2018	mrđ. e
Energia- ja ajoneuvoverot	4,4
Ajoneuvoverot	2,2

Haittaverojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

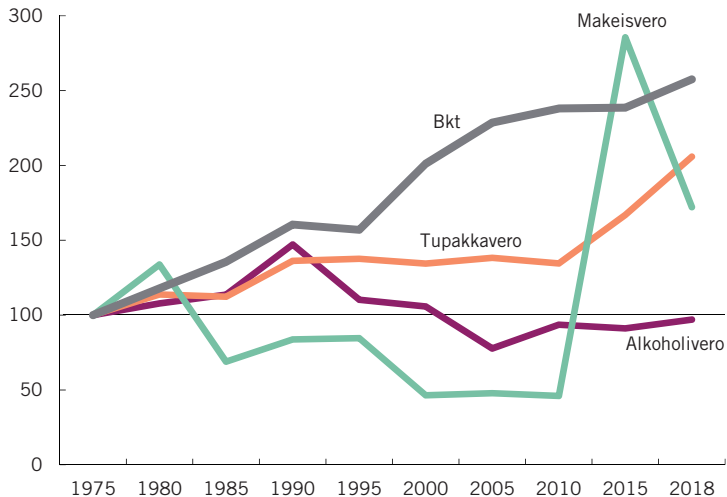
Terveydelle haitallisten hyödykkeiden valmisteverojen tuotot ovat reaalisesti kasvaneet bkt:ta hitaammin.

Haittaverojen tuottoa vähentää ostosmatkailu matalamman hintatason ja verotuksen maihin.

Makeisveron tuoton heilahtelua selittävät valmisteveron muutokset.

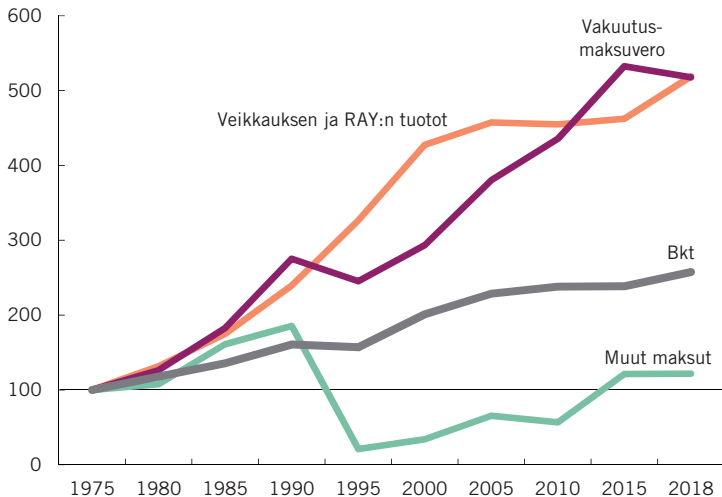
Lähde: Tilastokeskus.

Haittaverot v. 2018	mrd. e
Alkoholivero	1,5
Tupakkavero	1,1
Makeisvero	0,2
Yhteensä	2,7

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Muiden tulojen kehitys 1975–2018 (indeksi, 1975=100)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Julkisyhteisöt saavat runsaan miljardin euron tulonlisän Veikkauksen voittovaroista. Pelimonopolin tulouustusten kasvu on viime vuosina vauhdittunut ja vuoteen 1975 verrattuna pelitoiminnan tuotot ovat kolminkertaistuneet.

Myös yksityisistä vakuutuksista perittävien verojen tuotto on reaalisesti kasvanut selvästi bkt:ta nopeammin. Muihin veroluonteisiin maksuihin kuuluu muun muassa jätevero (ks. liite s. 43–44).

Lähde: Tilastokeskus.

Muut tulot v. 2018	mrd. e
Rahapelituotot	1,1
Vakuutusmaksuvero	0,8
Muut valmisteverot ja maksut	0,4

KESKEISET VEROKANNAT

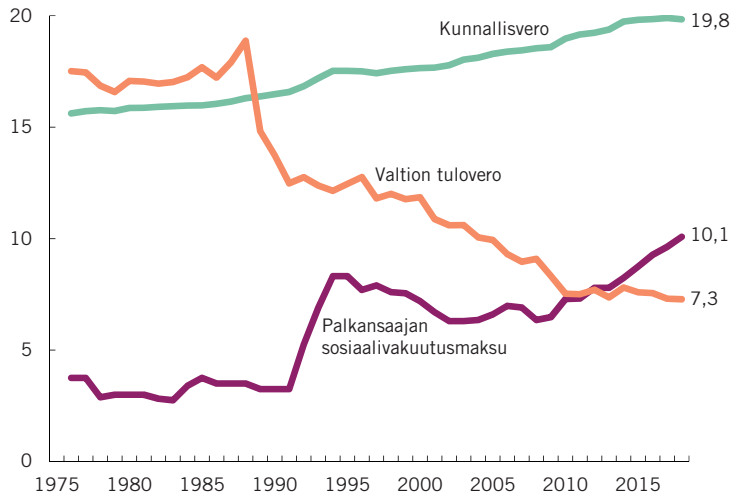
Veropolitiikalla voidaan vaikuttaa kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen ja koko kansantalouden kehitykseen, mikä tarkoittaa veropohjien ja verokantojen muuttamista. Veropohja määrittelee sen, mistä tiettyä veroa maksetaan. Laajasti ottaen veropohjalla tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, joita verotetaan.

Verokanta määrittelee sen, miten paljon veroa tietystä veropohjasta maksetaan. Nimellinen verokanta on yleensä laissa säädetty prosentuaalinen maksuosuus (veroprosentti) tai yksikkömaksu, joka perustuu esimerkiksi tilavuuteen (senttiä polttoainelitralta).

Arvonlisäverotuksessa (ks. esim. s. 24) on käytössä myös alennettuja verokantoja, joten tietyistä tuotteista peritään suhteellisesti vähemmän veroa kuin toisista. Yleinen tavaroiden ja palvelujen arvonlisäverokanta oli 24 prosenttia vuonna 2018. Elintarvikkeiden alennettu arvonlisäverokanta oli 14 prosenttia ja esimerkiksi lääkkeiden ja kulttuuripalveluiden 10 prosenttia.

Verotutkimuksessa tehokkaan verojärjestelmän tunnuspiirteenä pidetään laajaa veropohjaa sekä matalia verokantoja. Taloudellisesti tehokasta verotusta voidaan luonnehtia sellaiseksi, ettei se ainakaan hidasta markkinatoiminnan luomien veropohjien reaalista kasvua ja sen yleistä kustannustasoa kohottava vaikutus jää mahdollisimman vähäiseksi.

Kotitalouksien tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksukannat 1976–2018 (prosenttia)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Valtion tuloveroa lukuun ottamatta kotitalouksien keskeiset verokannat ovat olleet pitkään nousussa. Pisimpään kasvussa on ollut keskimääräinen kunnallinen tuloveroprosentti. Vuonna 2018 se oli 19,8 prosenttia.

Myös sosiaalivakuutusmaksujen perusteet ovat kiristyneet. Vuonna 2018 keskimääräinen palkansaajan sosiaalivakuutusmaksu oli 10,1 prosenttia.

Valtion ansiotulotuloveroa keskituloinen palkansaaja (3 300 €/kk) maksoi keskimäärin 7,3 prosenttia. Viime vuosina sen trendi on loivasti laskenut.

Lähteet: Tilastokeskus, Veronmaksajain Keskusliitto.

Kotitalouksien arvonlisä-, pääomatulo- ja kiinteistöverokannat 1976–2018 (nimellinen prosentti)

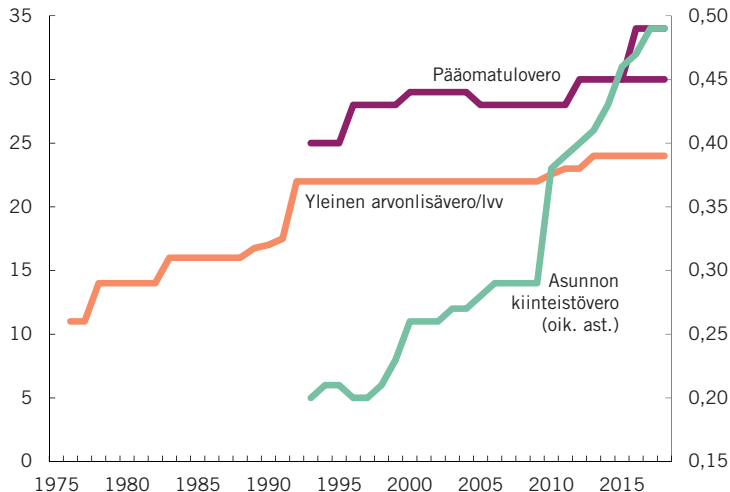
Ansiotulojen verotuksen ohella verokannat ovat viimeisten kymmenen vuoden aikana nousseet kotitalouksien muussakin verotuksessa.

Yleistä arvonlisäverokantaa on korotettu 2 prosenttiyksiköllä 24 prosenttiin.

Osingoista, vuokratuloista ja myyntivoitoista maksettavaa pääomatuloveroa on nostettu 2 prosenttiyksiköllä 30 prosenttiin. Lisäksi verosta on tehty progressiivinen niin, että yli 30 000:n tuloista veroprosentti on 34.

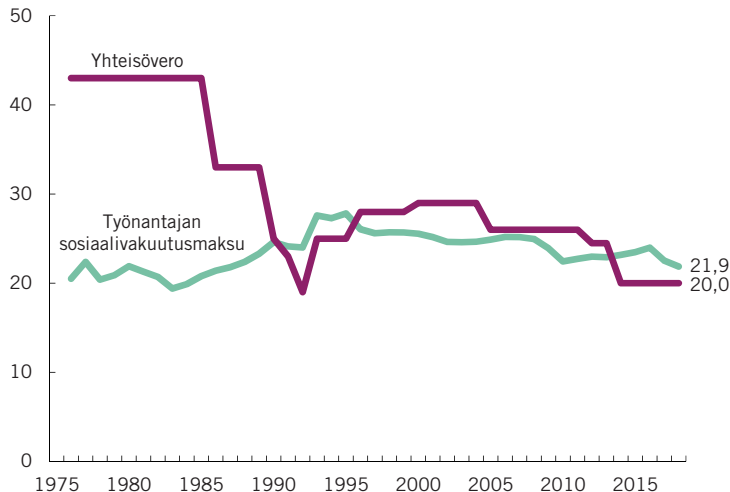
Kiinteistöveroa kotitaloudet maksavat vakituisista asunnoista, loma-asunnoista ja maaomaisuudesta.

Lähteet: Tilastokeskus, Kuntaliitto.

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Yritysten ja yhteisöjen verokannat 1976–2018 (prosenttia)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Yhteisöverokantaa on viime vuosina alennettu, kun yritysten työllistämistä ja kilpailukykyä on pyritty parantamaan. Yhteisöveroa alennettiin ensin 26 prosentista 24,5:een prosenttiin (2012) ja edelleen 20 prosenttiin (2014).

Vielä roimemmin yhteisöveroa alennettiin vuosina 1985–1992. Tuolloin yhteisövero laski asteittain kaikkiaan 24 prosenttiyksikköä 43 prosentista 19 prosenttiin.

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksuja nostettiin vuosikymmenen alun taantumavuosina. Vuonna 2016 solmittu kiky-sopimus käänsi työnantajan maksurasituksen selvään laskuun.

Lähteet: Valtiovarainministeriö, Tilastokeskus.

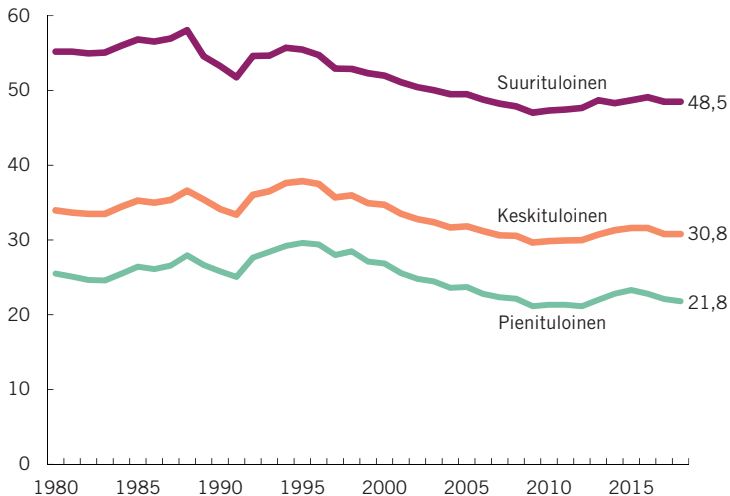
KESKEISET VEROASTEET

Veroaste kertoo, mikä osuus veron kohteesta todellisuudessa (verovähennysten jälkeen) maksettiin verona. Veroaste lasketaan suhteuttamalla verokertymä kyseisen veron veropohjaan. Veroasteesta puhutaan myös efektiivisenä verona.

Kun veroaste nousee veronalaisten tulojen kasvua enemmän, kyse on progressiivisesta verotuksesta (ks. s. 27 ja 28). Tämä näkyy esimerkiksi valtion ansiotuloverotuksessa, jossa palkkasumman kasvaminen johtaa korkeampaan veroasteeseen.

Kansantalouden kokonaisveroaste (s. 36) lasketaan suhteuttamalla kaikkien pakollisten veronluonteisten maksujen vuosikertymä bruttokansantuotteeseen. Vahvan talouskasvun aikana veroaste tyypillisesti nousee muun muassa progression takia ja heikon talouskehityksen oloissa sillä on taipumusta laskea.

Pieni-, keski- ja suurituloisen palkansaajan tuloveroasteet 1980–2018 (prosenttia ansiotuloista)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Viime vuosina valtion tuloverotukseen tehtyjen kevennysten ansiosta työtulojen verotus on keventynyt kaikissa tuloluokissa.

Vuonna 2018 suurituloisen (yli 11 500 eur/kk) työtulojen veroaste oli 48,5 prosenttia, keskituloisen (3 300 eur/kk) 30,8 prosenttia ja pienituloisen (2 000 eur/kk) 21,8 prosenttia.

Palkansaajan veroasteet on laskettu käyttämällä keskimääräistä kunnallisveroprosenttia, valtion tuloverotuksen asteikkoja ja lakisääteisten sosiaalivakuutusmaksujen perusteita sekä verottajan viran puolesta tekemiä vähennyksiä.

Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

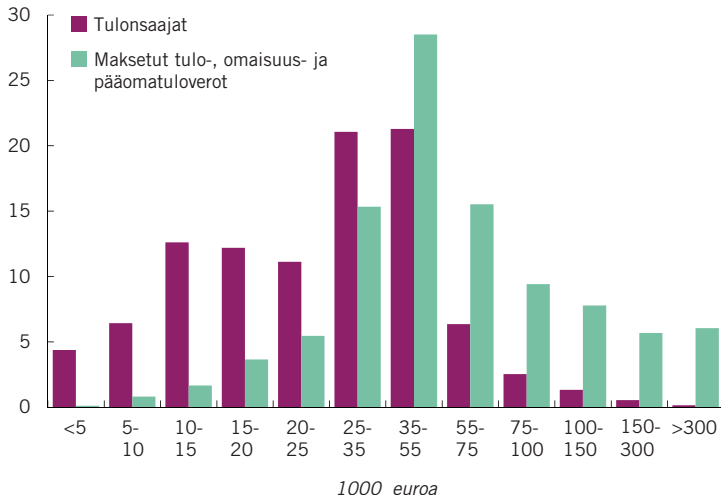
Kotitalouksien maksamat verot tuloluokittain 2017 (prosenttia)

Kotitaloudet maksoivat tuloveroja 30,1 miljardia euroa vuonna 2017. Valtion tuloverotus on progressiivista eli mitä suuremmat ansiotulot, sitä korkeampi veroprosentti.

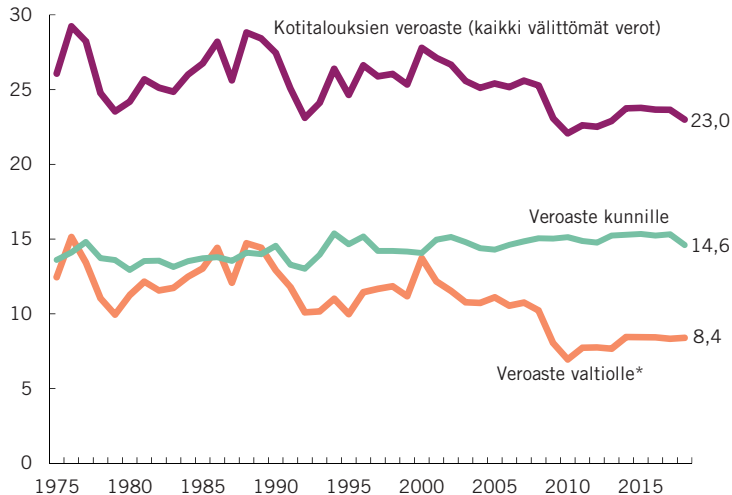
Yli 100 000 euroa vuodessa tienanneet maksoivat kaikista tuloveroista 19,2 prosenttia (5,8 miljardia euroa). Heitä oli 86 300 eli kaksi prosenttia kotitalouksista.

Keskituloiset henkilöt maksoivat tuloveroista 43,9 prosenttia (13,1 miljardia euroa). Keskituloisten vuositulot olivat 25 000–55 000 euroa, ja heitä oli 1,8 miljoonaa eli 42 prosenttia kotitalouksista.

Lähde: Verohallinto.

Kotitalouksien veroaste 1975–2018 (välittömät verot, prosenttia ansiotuloista)

* ml. varainsiirtovero. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Kotitalouksien ansiotulo-, pääomatu- ja omaisuusverojen osuus ansiotuloista on vaihdellut 23 ja 30 prosentin välillä. Yleensä veroaste laskee talouskriiseissä, kun työllisyys heikenee ja pääomatulot vähenevät.

Vuosikymmenen alun pitkäkestoisessa taantumassa veroaste nousi mittavien veronkorotusten saattamana.

Valtion veroasteen trendi oli pitkään laskussa, mutta kääntyi nousuun finanssikriisin jälkeen. Kunnallisveroaste on ollut loivassa nousussa, mutta ennakkotietojen mukaan notkahti 0,7 prosenttiyksikköä vuonna 2018.

Omaisuus- ja pääomatuloverojen osuus kotitalouksien maksamista valtion välittömistä veroista oli 37 prosenttia vuonna 2018.

Lähde: Tilastokeskus.

Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2018 (prosenttia ansiotuloista)

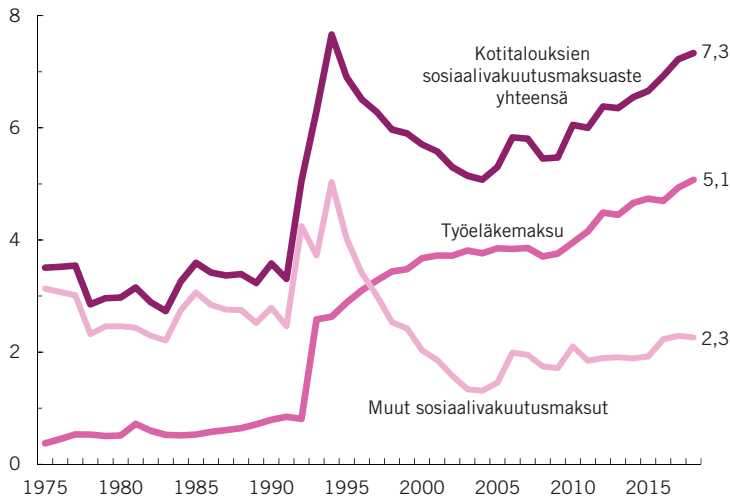
Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste on yli kaksinkertaistunut vuodesta 1975. Sosiaalivakuutusaste kuvaa työeläke-, työttömyys- ja sairausvakuutusmaksujen osuutta ansiotuloista.

Vakuutettujen sosiaalivakuutusmaksuaste nousi voimakkaasti 1990-luvun lamassa, kun työttömyyden raju nousu ja eläkemenojen kasvun kiihtyminen uhkasivat työeläke- ja työttömyysvakuutusjärjestelmän kestävyyttä.

Vuosina 2010–2015 vakuutusmaksujen nousu jatkui.

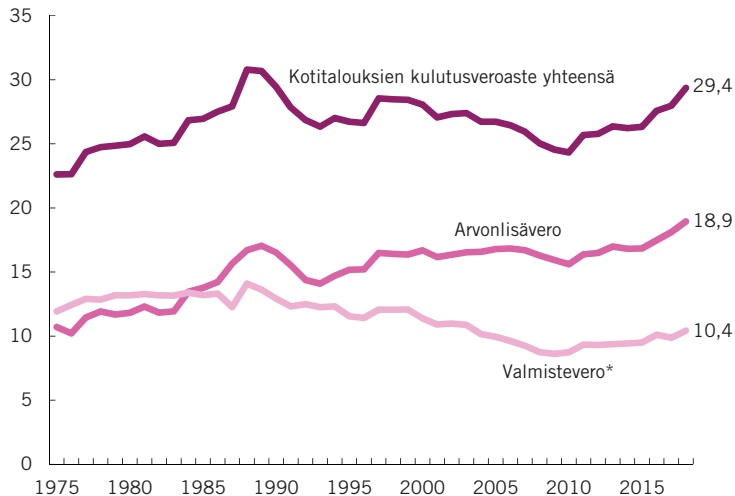
Viime vuosina maksurasituksen nousua jyrkensi työnantajamaksualennusten siirto vakuutetun rasitukseksi.

Lähde: Tilastokeskus.

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Kotitalouksien kulutusveroaste 1975–2018 (prosenttia yksityisistä kulutusmenoista)

* pl. varainsiirtovero. Vuosi 2018 ennakkotieto.

Kotitalouksien kulutusveroaste oli 29,4 prosenttia vuonna 2018, ja taso lähennee kaikkien aikojen huippua. Viime vuosina arvonlisä- ja valmisteverojen osuus kulutusmenoista on kohonnut verokantojen korotusten siivittämänä.

Vuoden 1990 jälkeen kulutusveroissa on tapahtunut selkeä rakennemuutos, kun valmisteverojen tuoton osuus on vähentynyt ja arvonlisäveron nousut.

EU-jäsenyys vuonna 1995 alensi Suomen tullituloja ja vähensi tuntuvasti myös valmisteveroja. Samaan aikaan arvonlisäverotus kuitenkin kiristyi, kun veropohja laajeni kattamaan yksityiset palvelut ja rakentamisen.

Lähde: Tilastokeskus.

Esimerkkejä kulutusveroista tietyissä tuotteissa 2017 (prosenttia hinnasta)

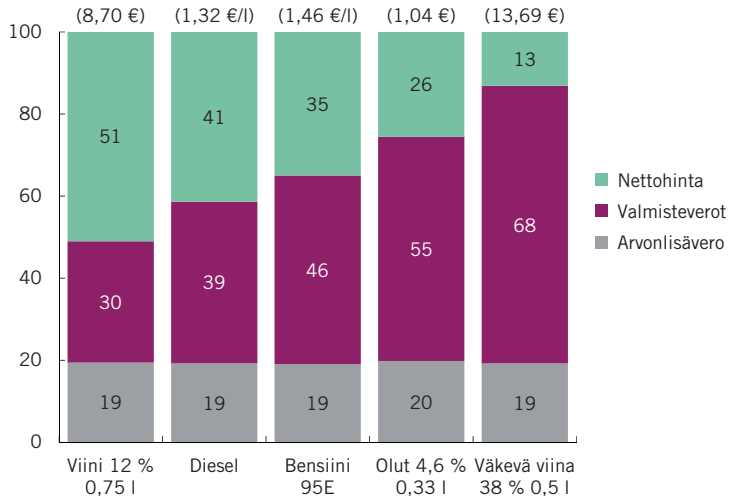
Arvonlisä- ja valmisteverot siirtyvät kuluttajan maksettaviksi tuotteiden hinnoissa.

Esimerkkituotteissa suurin verojen osuus on väkevässä alkoholissa. Koskenkorva-pullon verollisesta hinnasta 68 prosenttia on valmisteveroa ja 19 prosenttia arvonlisäveroa.

Polttoaineidenkin hinnoissa on veroa noin 60 prosenttia. Yleinen 24 prosentin arvonlisävero näkyy tuotteiden verollisissa hinnoissa noin 19 prosentin osuutena.

Kulutusverotuksessa on myös lievää progressiivisuutta, koska arvonlisävero lasketaan valmisteverotetusta tuottajahinnasta.

Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

Yritysten ja yhteisöjen tuloveroaste 1975–2018 (prosenttia voitoista)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Vuosina 2013–2018 yrityssektorin veropohja kasvoi 65 prosenttia ja voitonjakokelpoiset varat kasvoivat saman verran. Kannattavuutta paransivat muun muassa yhteisöveroprosentin alentaminen, maltilliset palkankorotukset ja työnantajamaksujen aleneminen.

Yrityssektori maksaa yhteisöveron lisäksi kiinteistöveroa omistamistaan liike-, toimisto- ja tehdasrakennuksista. Vuonna 2018 yritykset ja yhteisöt tilittivät kiinteistöveroa yli 0,9 mrd. euroa.

Kotitalouksien kiinteistöverotuksen tavoin yritysten rakennusten ja maapohjan kiinteistöveroja on korotettu.

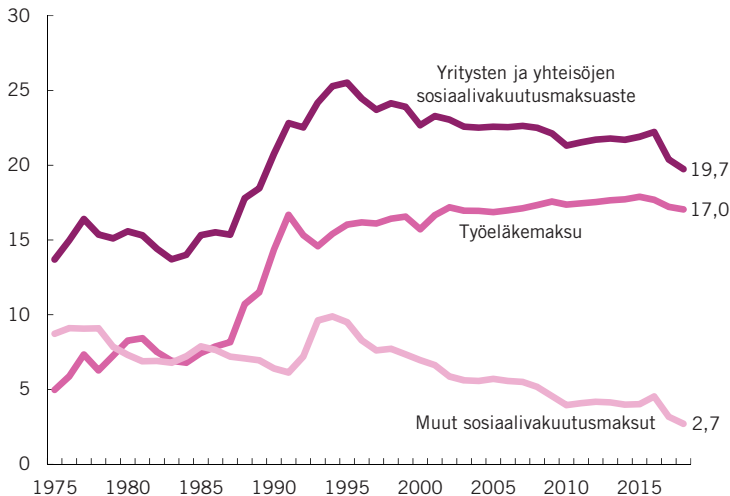
Lähde: Tilastokeskus.

Yritysten ja yhteisöjen sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2018 (prosenttia palkoista)

Yritysten sosiaalivakuutusmaksujen osuus niiden maksamista palkoista on 1990-luvun alun laman jälkeen trendinomaisesti laskenut. Maksurasitus on pysynyt verraten vakaana työeläkevakuutuksessa, mutta alentunut työttömyys- ja sairausvakuutuksessa. Työnantajien kansaneläkemaksusta luovuttiin kokonaan viime vuosikymmenen lopulla.

Kuluvan vuosikymmenen alkupuoliskolla työnantajien vakuutusmaksurasitus on pysynyt kutakuinkin ennallaan, mutta kiky-sopimuksen myötä työnantajamaksuja alennettiin tuntuvasti.

Lähde: Tilastokeskus.

Vuosi 2018 ennakkotieto.

KANSAINVÄLISTÄ VERTAILUA

Yleisin kansainvälisissä verotusvertailuissa käytetty mittari on kansantalouden kokonaisveroaste eli verojen ja veronluonteisten maksujen osuus bruttokansantuotteesta. Veroaste havainnollistaa myös julkisen sektorin kokoa kansantaloudessa (ks. s. 36).

Toinen yleisesti käytetty kansainvälinen mittari on verokiila (s. 38). Verokiila kuvaa työhön kohdistuvien verojen ja veroluonteisten maksujen kokonaismäärää. Työnantajalle verokiila kertoo työn teettämisen verokustannukset.

Kun verokiila on korkea, työntekijän puhtaana käteen saama nettopalkka (kulutukseen käytettävä osuus) jää pieneksi.

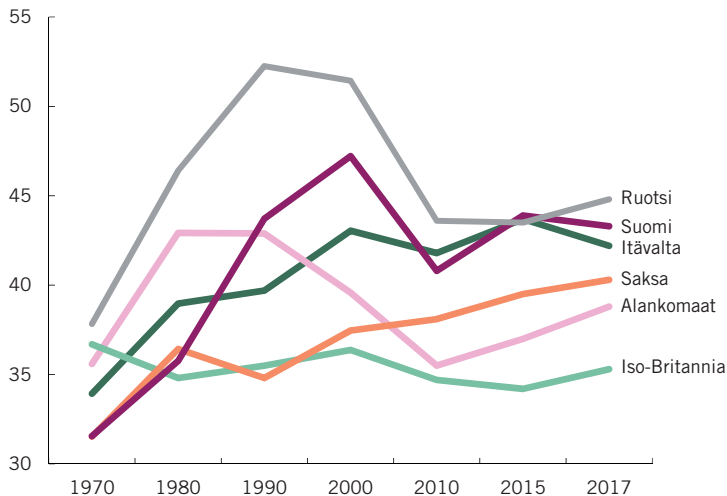
Työhön kohdistuvaa verotusta kuvaa myös rajaveroaste eli marginaaliveroaste (s. 39). Se mittaa lisäansioiden verorasitusta.

Kansantalouden veroaste eräissä EU-maissa 1970–2017 (prosenttia bkt:sta)

Kokonaisveroaste eli verojen ja veronluontoisten maksujen osuus bkt:sta on Suomessa Ruotsia lukuun ottamatta korkeampi kuin keskeisissä kilpailijamaissamme.

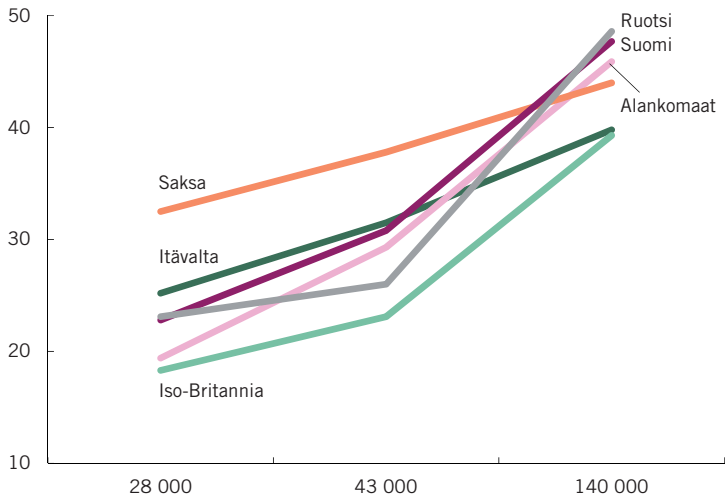
Vuonna 2017 veroasteemme oli 43,3 prosenttia.

Lähteet: OECD, Eurostat.

Kokonaisveroaste v. 2017	%
Ruotsi	44,8
Suomi	43,3
Itävalta	42,2
Saksa	40,3
Alankomaat	38,8
Iso-Britannia	35,3

Perheettömän palkansaajan tuloverotus eräissä EU-maissa 2018 (prosenttia ansiotuloista)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Palkkaverotus on Suomessa kansainvälisesti verraten kireää. Valtion tuloverotuksen jyrkkä progressio nostaa meillä keskituloisen palkansaajan tuloveroasteen korkeaksi.

Vuonna 2018 Ruotsi verotti 40 000–60 000 euroa tienaavia viisi prosenttiyksikköä kevyemmin kuin Suomi. Keskimääräistä matalammalla tulo-tasolla veroaste on Ruotsin luokkaa.

Yli 130 000 euroa vuodessa ansaitsevien ansiotulojen verotus on Suomessa 2–10 prosenttiyksikköä kireämpää kuin keskeisissä kilpailijamaissamme ja Britanniassa. Vain Ruotsissa progressio on jyrkempi.

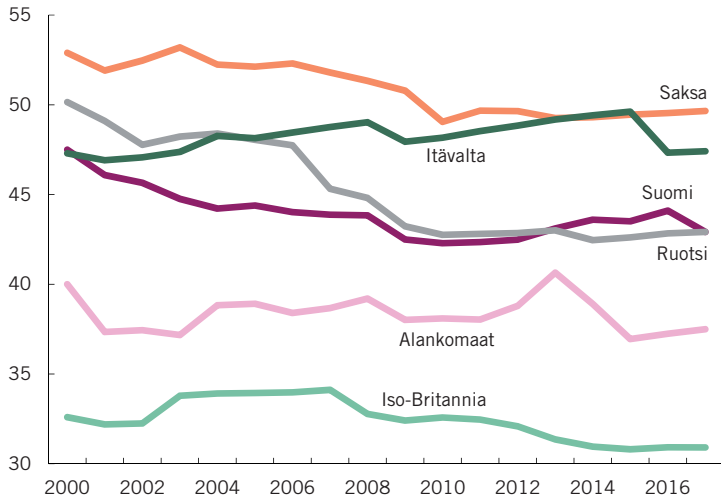
Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

Palkansaajan verokiila eräissä EU-maissa 2000–2017 (prosenttia työvoimakustannuksista)

Palkansaajan verokiila eli palkkaverojen ja sosiaalivakuutusmaksujen osuus työvoimakustannuksista on Suomessa jotakuinkin eurooppalaisella keskitasolla.

Vuonna 2017 työn verotus kääntyi laskuun ja kehitys jatkui vuonna 2018 (s. 25 ja 27).

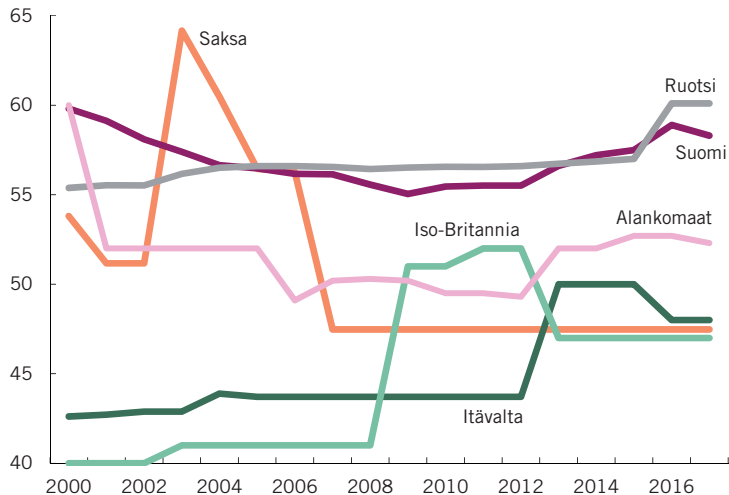
Lähde: OECD.

Keskituloisen verokiila v. 2017 %

Saksa	49,7
Suomi	42,9
Ruotsi	42,9
Itävalta	47,4
Iso-Britannia	30,9
Alankomaat	37,5

Palkansaajan korkein rajaveroaste eräissä EU-maissa 2000–2017 (prosenttia lisätulosta)

Palkansaajan rajaveroaste on Suomessa EU-maiden korkeimpia.

Vuonna 2018 palkansaaja maksoi 100 euron palkankorotuksesta veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja 57,20 euroa, kun vuositulot ylittivät 80 000 euroa.

Keskituloisen 40 000 euroa vuodessa ansaitsevan rajaveroaste oli 47,2 prosenttia.

Lähteet: OECD ja EVAn verkkone.

Rajaveroaste v. 2017	%
Ruotsi	60,1
Suomi	58,3
Alankomaat	52,3
Itävalta	48,0
Saksa	47,5
Iso-Britannia	47,0

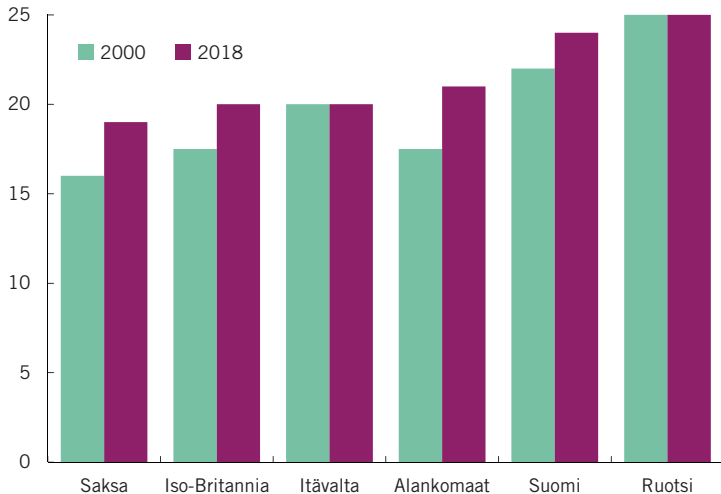
Yleinen arvonlisäverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018 (prosenttia)

Kulutuksen verotus on meillä selvästi kireämpää kuin eurooppalaisissa kilpailijamaissamme. Vain Ruotsissa yleinen arvonlisäverokanta oli vuonna 2018 korkeampi kuin Suomessa.

Vuosikymmenen alkupuoliskon eurokriisin perintönä useimpien maiden arvonlisäveroprosentit ovat nousseet.

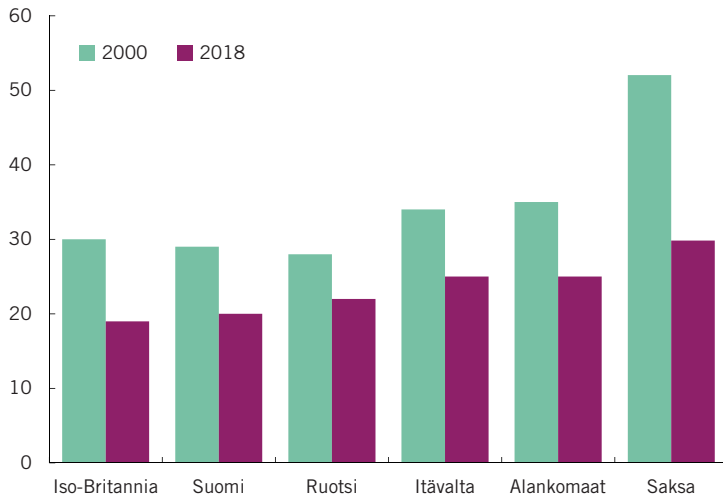
Lähde: OECD.

Yleinen arvonlisävero v. 2018	%
Ruotsi	25
Suomi	24
Alankomaat	21
Itävalta	20
Iso-Britannia	20
Saksa	19

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Yritysten ja yhteisöjen tuloverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018 (prosenttia)

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Yritysten tuloverorasitusta on kevennetty useissa jäsenmaissa kuluneen viidentoista vuoden aikana.

Eniten yhteisöveroa on alentanut Saksa, jossa verokanta on laskenut 22 prosenttiyksikköä 30 prosenttiin. Suomessa yhteisöveroa on alennettu yhdeksän prosenttiyksikköä.

Lähde: OECD.

Yritysten tulovero v. 2018	%
Saksa	29,8
Alankomaat	25,0
Itävalta	25,0
Ruotsi	22,0
Suomi	20,0
Iso-Britannia	19,0

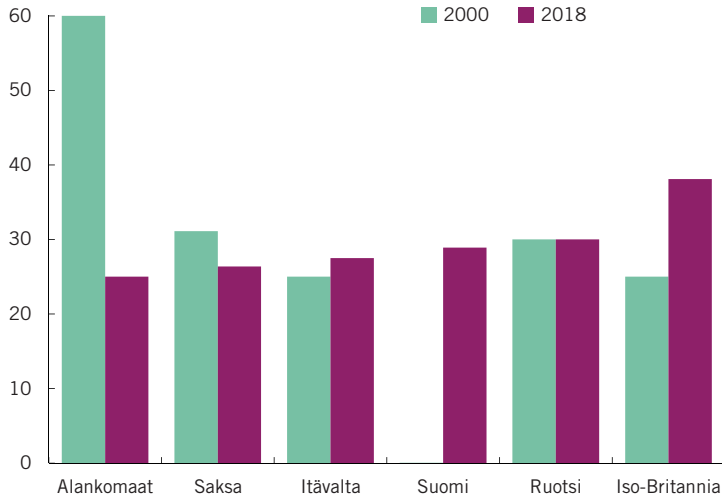
Pörssiosinkojen verokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2018 (prosenttia)

Pääomatulojen verotusta on Suomessa viime vuosina kiristetty. Myös Britanniassa osinkojen verotus on kiristynyt, mutta Alankomaissa ja Saksassa osinkoverotusta on alennettu.

Vuonna 2018 yli 40 000 euron pörssiosinkojen verokanta oli Suomessa 29 prosenttia. Vuoteen 2005 saakka yhtiöveron hyvitysjärjestelmä teki käytännössä osingot verottomiksi.

Lähde: OECD.

Pörssiosinkojen vero v. 2018	%
Iso-Britannia	38,1
Ruotsi	30,0
Suomi	28,9
Itävalta	27,5
Saksa	26,4
Alankomaat	25,0

Vuosi 2018 ennakkotieto.

Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2018 (mrd. euroa)

Myynti- ja maksutulot	15,455	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksut	9,885
– markkinatuotos	10,771	– työeläkemaksu	6,838
– tuotos omaan käyttöön	2,284	– sairausvakuutusmaksu	1,693
– maksutulot	2,400	– työttömyysvakuutus	1,354
Omaisuuksien tulot	7,341	Yritysten ja yhteisöjen tulo- ja omaisuusvero	6,855
– korot	1,874	– valtio	3,968
– osingot	3,500	josta yleisradiovero	0,023
– muut	1,967	– paikallishallinto	1,859
Kotitalouksien tuloverot valtiolle	10,362	– kiinteistövero	0,915
– ansiotulovero	6,506	– päästökauppaverot	0,113
josta yleisradiovero	0,490	Yritysten ja yhteisöjen sosiaaliturvamaksut	17,770
– perintö ja lahjaverot	0,692	– työeläkemaksu	15,383
– korkotulojen lähdevero	0,044	– sairausvakuutusmaksu	0,748
– osinko- ja vuokratulo- sekä luovutusvoittoverot	3,120	– työttömyysvakuutus	1,639
Kotitalouksien tuloverot kunnille	19,689	Arvonlisävero	21,345
– kunnallinen tulovero	18,791	– alennettu verokanta (mm. kirjat, lehdet, lääkkeet) 10 %	0,908
– kiinteistövero	0,898	– alennettu verokanta (mm. elintarvikkeet) 14 %	2,980
		– yleinen verokanta 24 %	17,457

Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2018 (mrd. euroa)

Valmisteverot ja veroluonteiset maksut	12,627		
Varainsiirtovero	0,844		
Ajoneuvovero	2,212		
– ajoneuvovero	1,190		
– auto- ja moottoripyörävero	1,022		
Alkoholijuomavero	1,475		
– etyylialkoholi	0,485		
– olut	0,621		
– viini ja muut	0,370		
Apteekkivero	0,180		
Arpajaisvero	0,226		
Energiaverot	4,406		
– bensiini	1,435		
– diesel	1,470		
– sähkö	1,079		
– muut	0,422		
Eräiden juomapakkausten valmistevero	0,015		
Hirvilupamaksut	0,005		
Jätevero	0,007		
Kalastuksenhoitomaksut	0,009		
		Makeisvero	0,154
		– makeiset	0,059
		– jäätelö	0,026
		– virvoitusjuomat	0,069
		Palosuojamaksu	0,011
		Rahapelien tuotto	1,109
		Ratavero	0,002
		Riistanhoitomaksut	0,012
		Tupakkavero	1,115
		– savukkeet	0,999
		– muut tupakkatuotteet	0,116
		Vakuutusmaksuvero	0,772
		Varmuusvarastointimaksu	0,045
		Ydinenergiatutkimusmaksu	0,012
		Öljyjätämaksu	0,004
		Öljysuojamaksu	0,012
		Julkisyhteisöjen muut tulot	1,349
		– tulonsiirrot	1,235
		– pääomasiirrot	0,114
		Julkisyhteisöjen tulot yhteensä	122,678

Aineisto

Julkisyhteisöjen kokonaistulot on saatu Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidosta.

Tietoja välittömistä veroista on täydennetty Verohallinnon luvuilla. Pääomatulo- ja omaisuusverojen kattavat aikasarjat alkavat vuodesta 1993.

Arvonlisäveron ja valmisteverojen eräät aluerät on saatu valtiovarainministeriön vero-osastolta.

Kansainvälisen verovertailun aineisto on poimittu Eurostatin ja OECD:n tietokannoista.

Julkisyhteisöjen tulolajeja kuvaavat aikasarjat on deflatoitu kuluttajahintaindeksillä, joten kuviot kertovat tulolajien määrällisen kehityksen. Myös bruttokansantuote kuvataan määrän kehityksenä.

Pääomatulo- ja omaisuusverojen kattavat aikasarjat alkavat vuodesta 1993.

Lähteet

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA (2019): Verokone, verkkopalvelu, <http://www.totuusveroistasi.fi/>.

Eurostat (2018): Main national accounts tax aggregates.

Haavisto, Ilkka (2015): Pitkät talkoot, EVA Arvio nro 6, 15.6.2015.

Kaseva, Hannu (2014): Kruunu ottaa omansa – Viisi havaintoa kiristyvistä verotuksesta, EVA Analyysi nro 34, 27.1.2014.

OECD (2018): OECD Tax database.

Tilastokeskus (2019): Kansantalouden tilinpito, PX-Web-tietokanta.

HIMOVEROTETAANKO suomalaisia vai onko verotus aidosti keventynyt? Miten paljon valtio kerää veroja ja miten paljon kunnat? Entä mikä on kertymältään tuottoisin vero?

Verojen kirja kertoo, miten nimelliset veroprosentit ja todelliset veroasteet ovat kehittyneet vuodesta 1975. Aikasarjat on koonnut Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkija Hannu Kaseva.

ISBN 978-951-628-720-4